

cutting through complexity

Opłaty likwidacyjne a kalkulacja rezerw techniczno- ubezpieczeniowych

Wojciech Mojżuk

Seminarium Polskiej Izby Ubezpieczeń

Zamknięcie roku – wpływ zmian
regulacyjnych na rachunkowość
i sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń

Plan prezentacji

01

Aktywność UOKiKu

- 1.1 Wydane decyzje
- 1.2 Toczące się postępowania

02

Konwencja decyzji UOKiKu

- 2.1 Podstawa prawna
- 2.2 Zobowiązanie przedsiębiorcy

03

Dotychczas przyjęte zobowiązania w zakresie wysokości opłat likwidacyjnych

- 3.1 Produkty ze składką regularną
- 3.2 Produkty ze składką jednorazową

04

Próba syntezy dotychczasowych praktyk UOKiKu w zakresie wysokości opłat likwidacyjnych

- 1.1 Produkty ze składką regularną
- 1.2 Produkty ze składką jednorazową

05

Wpływ na obszary raportowania

- 5.1 Test odzyskiwalność odroczonego kosztu akwizycji (DAC)
- 5.2 Test adekwatności zobowiązań (LAT)
- 5.4 Rezerwa na zwrot pobranych opłat likwidacyjnych
- 5.3 Embedded Value (EV)
- 5.5 Wypłacalność II

01

Aktywność UOKiK

Wydane decyzje i toczące się postępowania

■ Grudzień 2014 roku:

- UOKiK zarzucił **siedemnastu** zakładom ubezpieczeń, że wprowadzając opłaty likwidacyjne przerzucają na konsumentów koszty początkowe zawarcia ubezpieczenia - głównie wynagrodzenie pośredników ubezpieczeniowych.
- W ocenie Urzędu powinny one obciążać w głównej mierze zakłady ubezpieczeń, a ich poniesienie stanowi zwyczajne ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej.

Lista wydanych przez UOKiK decyzji na 12 listopada 2015 roku (6 przypadków) dotyczących produktów z UFK

■ Pierwsza edycja (23 września 2015 roku):

- **Aviva** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.;
- **Nationale-Nederlanden** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.;
- Towarzystwo Ubezpieczeń **Allianz** Życie S.A.

■ Druga edycja (14 października 2015 roku):

- **MetLife** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji S.A.;
- **PKO** Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.;
- **PZU** na Życie S.A.

Lista toczących się przed UOKiK postępowań na 12 listopada 2015 roku (11 przypadków) dotyczących produktów z UFK

- **Aegon** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.;
- **AXA** Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. (**decyzja w drodze**);
- **Compensa** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.;
- **Generali** Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.;
- **Open Life** Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A.;
- **Pramerica** Życie Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji S.A. (**decyzja w drodze**);
- **Skandia** Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.;
- **Sopockie** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie **Ergo Hestia** S.A.;
- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie **Europa** S.A. (**decyzja w drodze**);
- Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie **WARTA** S.A.;
- **UNIQA** Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.

02

Konwencja decyzji UOKiK

Podstawa prawna

Zobowiązanie przedsiębiorcy

Podstawa prawna konwencji decyzji UOKiK

Artykuł 28 Ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów:

1. Jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie **uprawdopodobnione** – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa art. 100 ust. 1, lub będących podstawą wszczęcia postępowania – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, **zobowiąże się** do podjęcia określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze **decyzji, zobowiązać** przedsiębiorcę do wykonania tych **zobowiązań**. W przypadku gdy przedsiębiorca zaprzestał naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.

(...)

4. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ustępie 1, art. 26 i 27 oraz art. 106 ust. 1 pkt. 4 **nie stosuje się**, z zastrzeżeniem ust. 7.

(...)

7. W przypadku uchylecia decyzji Prezes Urzędu orzeka co do istoty sprawy.

Konwencja decyzji i zobowiązanie przedsiębiorcy

■ Konwencja:

– Urząd:

- poprzestaje na uprawdopodobnieniu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów;
- nie wydaje decyzji o naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów;
- nie nakłada kary pieniężnej.

– **Przedsiębiorca** zobowiązuje się do podjęcia określonych działań zmierzających do zakończenia uprawdopodobnionego naruszenia lub usunięcia jego skutków:

- zmiany wysokości opłat likwidacyjnych dla **istniejących** polis **danego produktu**;
- wycofania **dotychczasowego** produktu z oferty;
- poinformowania klientów posiadających zawarte, **czynne** polisy;
- informowania Urzędu o wykonywaniu powyższych czynności.

03

Dotychczasowe zobowiązania

Produkty ze składką regularną

Produkty ze składką jednorazową

Zobowiązanie złożone przez Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. (jeden produkt ze składką regularną)

Wysokość opłaty likwidacyjnej w stosunku do wartości funduszu:

- od 1 do 47 miesięcy (do 4 pierwszych lat) – 15%;
- od 48 do 59 miesięcy (od 4 do 5 lat) – 12 %;
- od 60 do 71 miesięcy (od 5 do 6 lat) – 8%;
- od 72 do 83 miesięcy (od 6 do 7 lat) – 6%;
- od 84 do 95 miesięcy (od 7 do 8 lat) – 4%;
- od 96 do 107 miesięcy (od 8 do 9 lat) – 2%;
- od 108 do 119 miesięcy (od 9 do 10 lat) – 1%;
- od 120 miesięcy (od 10 lat) – 0%;
- jednakże kwota opłaty likwidacyjnej nie może wynieść więcej niż 1500 złotych.

Zobowiązanie złożone przez Nationale-Nederlanden Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. (produkty ze składką regularną i jednorazową)

Produkty ze składką regularną:

- zniesienie całkowite opłat likwidacyjnych dla produktów, których dotyczy decyzja Urzędu, od 1 stycznia 2016 roku;
- dla bieżących umów wielkości opłat likwidacyjnych określone będą proporcjonalnie do wartości funduszu:
 - w 1 i 2 roku polisowym – 15%;
 - od 3 do 9 roku polisowego kolejno – 13%, 12%, 8%, 7%, 5%, 2%, 1%;
 - od 10 roku polisowego – 0%;
 - albo według bieżącego wzorca, jeśli daje to wartość niższą.

Produkty ze składką jednorazową:

- pobierana będzie niższa z wartości:
 - 1000 złotych;
 - albo według bieżącego wzorca, jeśli daje to wartość niższą.

Zobowiązanie złożone przez Towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Życie S.A. (produkty ze składką regularną i jednorazową)

Opłaty likwidacyjne wyniosą:

Produkty ze składką regularną:

- 25% składki regularnej pierwszorocznej;
- przy czym maksymalny pobierany koszt wykupu polisy nie przekroczy 5 000 złotych.

Produkty ze składką jednorazową:

- 4% składki podstawowej (jednorazowej) lub 4% wartości jednostek uczestnictwa, w zależności od tego która z wartości jest niższa.

Wielkości opłat likwidacyjnych opisane powyżej mają zastosowanie w każdym roku trwania umowy ubezpieczenia, w którym na mocy warunków ubezpieczenia przewidziane jest pobieranie opłaty z tytułu rozwiązania/rezygnacji z umów ubezpieczenia.

Zaproponowane rozwiązanie musi być korzystniejsze niż gwarantowane przez obowiązujące dla danej umowy ubezpieczenia warunki.

Zobowiązanie złożone przez MetLife Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji S.A. (produkty ze składką regularną i jednorazową)

Opłata likwidacyjna dla:

Produktów ze składką regularną:

- 25% sumy składek należnych w pierwszym roku.

Produktów ze składką jednorazową:

- 7,5% składki podstawowej (jednorazowej).

Przy czym dla obu grup produktów maksymalny pobierany koszt wykupu polisy nie przekroczy 5000 złotych.

Zaproponowane rozwiązanie musi być korzystniejsze niż gwarantowane przez obowiązujące dla danej umowy ubezpieczenia warunki.

Zobowiązane złożone przez PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. (produkty ze składką regularną i jednorazową)

Produkty ze składką regularną:

- w pierwszym roku polisowym – opłata likwidacyjna wyniesie 25,00% sumy wpłaconych składek;
- od drugiego do dziesiątego roku polisowego kolejno – 22,50%, 16,67%, 12,50%, 10,00%, 8,33%, 7,14%, 6,25%, 5,56%, 5,0%;
- od jedenastego roku polisowego – 0,00%.

Produkty ze składką jednorazową:

- opłata likwidacyjna wyniesie 4 % wpłaconej składki;

chyba, że dotychczasowe warunki przewidują taki sam albo niższy koszt wykupu.

Zobowiązanie złożone przez PZU na Życie S.A. (jeden produkt ze składką jednorazową)

Wysokość opłaty likwidacyjnej w stosunku do wartości funduszu:

- maksymalnie 4 %
- jednocześnie nie więcej niż 7500 złotych;
- Powyższe warunki będą stosowane, chyba że umowa ubezpieczenia w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla klienta.

Decyzje w drodze

AXA Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.:

- W przypadku polis opłacanych składką regularną koszty nie przekroczą 25% zgromadzonych środków, natomiast klienci, którzy zdecydują się na wcześniejsze zakończenie umowy ze składką jednorazową poniosą koszty nie wyższe niż 7,5%.

Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie **Europa** S.A.:

- Dla polis opłacanych składką regularną maksymalne opłaty likwidacyjne będą wynosiły 25 proc wartości rachunku. Z kolei konsumenci wycofujący się z ubezpieczeń opłaconych składką jednorazową poniosą koszty nie wyższe niż 4 proc. wartości rachunku lub zainwestowanej składki.

Pramerica Życie Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji S.A.:

- Całkowita rezygnacja z pobierania opłat likwidacyjnych dla produktu objętego postępowaniem.

04

Próba syntezy dotychczasowych praktyk UOKiKu

Produkty ze składką regularną

Produkty ze składką jednorazową

Próba syntezy

- Urząd stwierdził, że niedopuszczalne jest przerzucanie na klientów ryzyka działalności gospodarczej (wysokich początkowych kosztów zawarcia umowy ubezpieczenia) i ograniczanie w sposób drastyczny ich swobody wypowiedzenia umowy ubezpieczenia.
- Urząd nie podał żadnej interpretacji nowych wielkości opłat likwidacyjnych:
 - nie stwierdził, że ustanawiają one nowy, niższy i akceptowalny poziom ograniczenia swobody wypowiedzenia umowy ubezpieczenia;
 - nie stwierdził, że ustanawiają one nowy, niższy i akceptowalny poziom przerzucania na klientów ryzyka działalności gospodarczej;
 - nie stwierdził również, że są one rodzajem kary umownej, abstrakcyjnej kwoty niezwiązanej z rzeczywistą stratą przedsiębiorcy ponoszącego ryzyko.
- Jeżeli pojęcie nie uzyskało stałej formy, to i wielkości numeryczne mogą ulegać w przyszłości zmianie.
- Dotychczasowe decyzje mają charakter kazuistyczny, ale wskazują jako ogólny kierunek znaczne zmniejszenie wielkości pobieranych opłat likwidacyjnych.
- Widać trend rozpoczynania opłat od 15% funduszu lub 25% składki dla produktów ze składką regularną i 4% funduszu lub 4% składki dla produktów ze składką jednorazową.

05

Wpływ na zamknięcie roku

DAC

LAT

EV

Rezerwa na zwrot pobranych opłat

Wypłacalność II

Czynniki, które należy wziąć pod uwagę przy tworzeniu szacunków księgowych

Co do zasady:

- decyzje Urzędu mają charakter indywidualny;
- formalnie nie tworzą one obowiązujących norm ogólnych;
- odnosiły się one tylko do opłat do pobrania w przyszłości, a nie opłat już pobranych;
- nie wykluczały one dochodzenia praw na drodze cywilnej;
- sądy cywilne są formalnie wolne w wyrokowaniu, niezwiązane decyzjami Urzędu;
- dotychczasowe decyzje urzędu miały charakter kazuistyczny;
- Urząd nie zdefiniował czym są opłaty likwidacyjne w nowych wielkościach;
- złożenie zobowiązania przez zakład ubezpieczeń jest formalnie dobrowolne;

jednakże:

- trend zmniejszania wielkości opłat został jasno wytyczony;
- Urząd może wymierzyć karę, jeżeli zakład odrzuca złożenie zobowiązania;
- sądy cywilne mogą opierać się na praktyce Urzędu, również w sprawach co do opłat już pobranych.

Obszary raportowania pod wpływem praktyki UOKiKu w zakresie określania wielkości opłat likwidacyjnych

Zmiana w wielkości pobieranych opłat likwidacyjnych ma wpływ na elementy sprawozdawcze oparte o prognozy przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zawartymi umowami ubezpieczenia:

- Test na odzyskiwalność odroczonej wartości akwizycji (DAC) dla produktów z UFK dla sprawozdań sporządzanych według standardów polskich;
- Test adekwatności zobowiązań (LAT – Liability Adequacy Test) dla produktów z UFK dla sprawozdań sporządzanych według międzynarodowych standardów rachunkowości;
- Rezerwa na zwrot pobranych opłat likwidacyjnych w sprawozdaniach według standardów polskich i międzynarodowych standardów rachunkowości;
- Embedded Value;
- Wielkości wyliczane według standardów Wyplącalności II:
 - najlepsze oszacowanie zobowiązań (BEL – Best Estimate Liability);
 - wymóg kapitałowy (SCR);
 - margines ryzyka (RM – risk margin).

Prelegenci KPMG:

Wojciech Mojżuk
Starszy Manager
CEE Actuarial

T: +48 22 528 1342
wmojzuk@kpmg.pl

KPMG

cutting through complexity

Seminarium Polskiej Izby Ubezpieczeń

Zamknięcie roku – wpływ zmian
regulacyjnych na rachunkowość
i sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń

© 2015 KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. jest polską spółką komandytową i członkiem sieci KPMG składającej się z niezależnych spółek członkowskich stowarzyszonych z KPMG International Cooperative ("KPMG International"), podmiotem prawa szwajcarskiego. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Informacje zawarte w niniejszej publikacji mają charakter ogólny i nie odnoszą się do sytuacji konkretnej firmy. Ze względu na szybkość zmian zachodzących w polskim prawodawstwie prosimy o upewnienie się w dniu zapoznania się z niniejszą publikacją, czy informacje w niej zawarte są wciąż aktualne. Przed podjęciem konkretnych decyzji proponujemy skonsultowanie ich z naszymi doradcami.